

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 110/2018-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. júna 2018 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Mojмира Mamojku o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Petrom Belicom, advokátska kancelária, Konventná 9, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 312/2013, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 312/2013 porušené boli.

2. [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Čadca povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Čadca je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 312,28 € (slovom tristodvanásť eur a dvadsaťosem centov) na účet advokáta JUDr. Petra Belicu, Konventná 9, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 110/2018-7 z 13. marca 2018 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 312/2013 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Následne ústavný súd 18. apríla 2018 vyzval okresný súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej sťažnosti a oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

3. Vyjadrenie okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 7. mája 2018, ktorého súčasťou bola aj chronológia úkonov okresného súdu i účastníkov v napadnutom konaní, z ktorej vyplývajú tieto podstatné skutočnosti:

„Návrh sťažovateľky bol okresnému súdu doručený 23. októbra 2013

21.11.2013 - uznesenie - maloletému ustanovený opatrovník pre konanie ÚPVS Čadca

13.2.2014 - vyjadrenie odporcu k návrhu na určenie otcovstva, návrh na prerušenie konania

28.3.2014 - sup vyrubení

2.4.2014 - návrh na prerušenie konania zaslaný na vyjadrenie

3.4.2014 - sup uhradený

3.4.2014 - vyjadrenie navrhovateľky k návrhu na prerušenie konania
8.4.2014 - vytýčený termín pojednávania na deň 13.5.2014
13.5.2014 - pojednávanie, odročené na 1.7.2014
6.5.2014 - uznesenie - návrh odporcu na prerušenie konania zamietnutý
15.5.2014 - navrhovateľka predložila mená a adresy svedkov a mená a adresy
rodinných príslušníkov neb. [REDACTED]
1.7.2014 - pojednávanie, odročené na neurčito za účelom nariadenia znaleckého
dokazovania
8.7.2014 - návrh na vstup vedľajšieho účastníka na strane odporcu
9.7.2014 - referát sudkyne - nariadila zaslať návrh na vyjadrenie
22.7.2014 - odporca súhlasí s návrhom
17.9.2014 - navrhovateľka predložila mená a adresy súrodencov neb. domnelého
otca
6.2.2015 - uznesenie - výzva na zloženie zálohy
11.2.2015 - záloha zložená
2.4.2015 - výzva pre kolízneho opatrovníka či vznáša alebo nie procesný návrh
na pristúpenie [REDACTED] ako vedľajšieho účastníka do konania na strane odporcu
23.4.2015 - ÚPVS doporučuje vstup vedľajšieho účastníka
17.6.2015 - navrhovateľka urguje nariadenie znaleckého dokazovania
30.6.2015 - uznesenie - nariadené znalecké dokazovanie
21.7.2015 - odvolanie vedľajších účastníkov
30.7.2015 - súdna znalkyňa žiadala o poskytnutie preddavku
16.9.2015 - spis doručený na Krajský súd v Žiline
5.11.2015 - návrat spisu - odvolanie vedľajších účastníkov odmietnuté
17.3.2016 - referát sudkyne - predložiť spis VSÚ za zistenie nového znalca
30.3.2016 - uznesenie - ustanovený znalec [REDACTED] [REDACTED]. termín
pojednávania na deň 19.5.2016, na pojednávaní bol vypočutý súdny znalec, pojednávanie
odročené na neurčito za účelom vykonania znaleckého dokazovania
23.5.2016 - súdny znalec predložil vyúčtovanie za účasť n pojednávaní
30.9.2016 - uznesenie - upresnená znalecká úloha
17.10.2016 - znalec požiadal o súčinnosť pri odbere vzorky na analýzu DNA, termín

16.11.2016 - opravné uznesenie k uzneseniu zo dňa 30.9.2016
25.11.2016 - odvolanie [REDAKOVANÉ]
15.12.2016 - referát sudkyne - nariadila zaslať odvolanie na vyjadrenie
28.12.2016 - vyjadrenie navrhovateľky
16.1.2017 - spis doručený KS Žilina
16.2.2017 - návrat spisu, odvolanie odmietnuté
16.1.2017 - odvolanie [REDAKOVANÉ] doručené cestou KS na tunajší súd
13.2.2017 - odvolanie zaslané navrhovateľke na vyjadrenie
25.4.2017 - vyjadrenie k odvolaniu
19.6.2017 - spis doručený na KS Žilina
20.7.2017 - vrátený bez meritórneho rozhodnutia (nedôvodné predložený, proti napadnutému uzneseniu zákon odvolanie nepripúšťa)
9.8.2017 - referát sudkyne - [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] bolo oznámené, že im vznikla povinnosť ustanoviť sa pred súdneho znalca
14.12.2017 - doručený znalecký posudok
15.12.2017 - spis predložený sudkyňi
8.1.2018 - sudkyňa vytýčila termín pojednávania na deň 15.2.2018, vo veci rozhodnuté
14.3.2018 - žiadosť sudkyne o predĺženie lehoty na vypracovanie rozhodnutia, lehota predĺžená do 13.4.2018, rozsudok zaslaný účastníkom konania.“

4. Ústavný súd zistil tieto skutočnosti týkajúce sa priebehu napadnutého konania zo súdneho spisu, ktorý mu bol zapožičaný 17. mája 2018.

5. Predsedníčka okresného súdu v závere svojho vyjadrenia vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

6. Právny zástupca sťažovateľky v podaní doručenom 29. mája 2018 vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej

republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

8. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

12. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

13. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne

až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

14. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

15. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z čl. 17 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ktorý súdom prikazuje, aby postupovali v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb, ďalej z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

17. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť sporu, v ktorom je sťažovateľka navrhovateľkou „*o určenie otcovstva k jej maloletému dieťaťu*“, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania nebola závislá na právnej náročnosti prerokúvanej veci. Čo sa týka skutkovej zložitosti veci ústavný súd pripúšťa, že vzhľadom na smrť označeného otca dieťaťa bolo potrebné vykonať znalecké dokazovanie, čo mohlo predĺžiť napadnuté konanie, avšak nie je možné tým ospravedlniť doterajšiu dĺžku napadnutého konania, ktorá je z hľadiska toho, „*čo je v hre*“ zjavne neprimeraná. Z hľadiska závažnosti veci ide o takú, ktorá si vyžaduje

urýchlený postup v konaní vzhľadom na právne a faktické postavenie a budúcnosť dieťaťa (m. m. III. ÚS 351/2014).

18. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie s'ťažovateľky ako strany tohto súdneho konania. Ústavný súd konštatuje, že s'ťažovateľka neprispela k doterajšej dĺžke napadnutého konania a na výzvy súdu reagovala v primeraných lehotách.

19. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv s'ťažovateľky, bol postup samotného okresného súdu.

20. Ústavný súd po preskúmaní postupu okresného súdu v napadnutom konaní konštatuje, že vzhľadom na predmet konania doterajšia dĺžka napadnutého konania, ako aj časové odstupy medzi jednotlivými úkonmi súdu svedčia o nedostatočne razantnom postupe okresného súdu. Ústavný súd po preskúmaní postupu okresného súdu preto dospel k záveru, že napadnuté konanie je poznačené zbytočnými priet'ahmi.

21. Ústavný súd pri hodnotení postupu okresného súdu vychádzal aj zo svojej konštantnej judikatúry, podľa ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

22. Ako príklad nesústredeného postupu okresného súdu v napadnutom konaní možno uviesť priebeh znaleckého dokazovania, keď na pojednávaní konanom 1. júla 2014 odročenom na účel nariadenia znaleckého dokazovania bolo samotné znalecké dokazovanie (po opakovaných konzultáciách so znalcom, pozn.) nariadené až uznesením z 30. júna 2015. Napriek uvedenému okresný súd pri ustanovení nového znalca opäť konzultoval správnosť zadania úlohy, ktorého výsledkom bolo uznesenie z 30. septembra 2016, ktorým bola upresnená znalecká úloha. Následne okresný súd musel v súvislosti s už označeným uznesením vydať opravné uznesenie zo 16. novembra 2016. Okresný súd v tejto súvislosti trikrát predložil príslušnému krajskému súdu vec na rozhodnutie o odvolaní odporcov proti uzneseniu o nariadení znaleckého dokazovania, hoci podľa zásady *iura novit curia* mohol

a mal vedieť, že proti takýmto uzneseniam nie je prípustné odvolanie, a preto mal postupovať podľa § 375 CSP a odvolania predložiť odvolaciemu súdu až po vydaní rozhodnutia vo veci samej.

23. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu označených práv sťažovateľky, preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

24. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom konaní nadobudol právoplatnosť (podľa vyznačenej doložky právoplatnosti, pozn.) 15. mája 2018 aj napriek vysloveniu porušenia označených práv sťažovateľky, neprikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prieťahov, pretože označená vec bola už v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľky právoplatne skončená.

III.

25. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

26. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

27. Sťažovateľka v sťažnosti žiadala priznať primerané finančné zadost'učinenie v sume 5 000 €, ktoré odôvodnila nečinnosťou a neefektívnou činnosťou súdu, existenčným významom pre syna sťažovateľky, o ktorého status ide v napadnutom konaní, a enormnou psychickou záťažou v súvislosti s napadnutým konaním.

28. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

29. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, zistené prieťahy v postupe okresného súdu, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľky a všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd, majúc na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pocíťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, považoval priznanie sumy 2 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku nálezu).

30. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca si uplatnil náhradu trov právneho zastúpenia v sume 312,28 €.

31. Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

32. Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2017 v sume 884 €. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2018 (príprava a prevzatie vecí a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 147,33 €. Ďalej má právny zástupca sťažovateľa aj nárok na náhradu režijného paušálu za dva úkony právnej služby podľa vyhlášky vykonané v roku 2018 po 8,84 €.

33. Keďže suma uplatnenej náhrady trov konania neprevyšovala sumu vypočítanú ústavným súdom, ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania v požadovanej sume 312,28 €.

34. Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 3 výroku nálezu).

35. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. júna 2018